

הקמת ציינו של כבוד קדשת רבי לוי יצחק שניאורסאהן
ז"ל נ"ע באלמא אטא – עיר הבירה של מדינת קאזחסטאן
– נעשתה תחת השאיית גמורה מחמת עיני הבולשת ולכן
אפלו שם המושפחה לא נרשם על גבי המצבה. הציון עבר
מספר גלגולים בהוראות ובהכונת הרבי עד למתכנתו
הנוכחית המכבדת לענת רוח הרבי מלך המשיח
בשורות הפאות סקירה מרתקת על שלבי התפתחות הציון

אבי
נלקח
לגלות

ומקום
מנוחתו
כבוד
בגלות

תש"ד – הקמת הציין

רבים שהצטיינו בלכם החמים ובפשטותם, העריצו את דמותו הנפלאה של רבי לוי יצחק ועמדו ליד מפתח חליו יומם ולילה בנסיון להקל במצט על מכאוביו.

בליל כ' אב נצחו אראלים את המצוקים ורבי לוי יצחק החזיר את נשמתו לבוראו. מספר מקרבי רבי לוי יצחק יצאו השכם בבקר לבית העלמין היהודי ורכשו מקום מתאים למנוחת עולמים. סביב הקבר רכשו עוד ששה מקומות קבורה כדי שלא יקבר ליד רבי לוי יצחק אדם שאינו מתאים.

ככ"ז ניסן תש"ד - חדשים ספורים לפני פטירתו - הגיע רבי לוי יצחק וזוגתו מרת חנה לאלמא אטא בירת קאזחסטאן, קשבגופו של רבי לוי יצחק מקננת מחלה ממארת בכל עזה. בתקופה הראשונה לבואם עדין נשא רבי לוי יצחק את דרשותיו הארכות במסירות נפש במשך שעות רבות, אך לאחר זמן מועט כבר לא היה ביכלתו לצאת מביתו מחמת היסורים הנוראים שבאו עליו, אך יהודים וחסידים

הציין משנת תשל"ט - מתמונות שנשלחו לרבי. בקטן נמו לראות פרטים שכתב הרבי בצד השני של התמונה

וספרו לו על אישיותו של 'הרב' שעל קברו מענינים להקים מצבה. הספורים אודות רבי לוי יצחק עוררו אצל אתראי מערכת החשבונות זכרונות מסבו והוא השפיע שיתנו את אחת האבנים לצרף המצבה.

האבן הוצאה מבית החרשת באישון לילה על ידי אשתו של אחראי מערכת החשבונות, וזאת כמוכך לאחר מתנת יד הגונה לשומר בית החרשת ולהאחראי שעליו. מחמת הפחד מהשלטונות החלט שלא לכתב על המצבה את שם משפחתו של רבי לוי יצחק (שנחשב בתקופה ההיא לשם מפליל בעיני

בשבעות הסמוכים לפטירתו, דאגו מקרבי רבי לוי יצחק לגדר ברזל סביב הקברים שנרפשו, ולמצבת בטון על הקבר, אך מצבה של שיש צדין לא היתה.

הרבנית, ביודעה כי בעוד זמן קצר כבר לא תהיה נוכחת באזור, לא רצתה לעזב את המקום לפני שמצבה תהיה מנחת על הקבר. בתחלה לא העלו בדעתם יהודי המקום כי תהיה אפשרות להניח מצבת שיש, אך לאחר שהגיע לבית חרשת ממלכתי באזור משלוח ובו אבני שיש גדולות יצרו קשר עם אחראי מערכת החשבונות במפעל שהיה יהודי,

הציור משנת תש"מ - מתמונות שנשלחו לרבי. בקטן נמו לראות פרטים שכתב הרבי בצד השני של התמונה

הרב דוד נחשון בהדלקת הנר בציון הנישן

תמונות רבות מכל הכוונים. זמן קצר לאחר מכן זכינו אני ואחי [ר' שלום דובער שני] לצאת את רוסייה.

בערב יום כפור תשל"ב, בעת חלקת ה'לעקאח', נגשתי לרבי ואמרתי שהגעתי מרוסיה, ואני מבקש 'לעקאח' הרבי התענגין מי עוד הגיע עמנו, ועניתי. לאחר מכן בקשתי ברכה שאבי יצא מרוסיה, והרבי הגיב: עדין צריכים אותו ברוסיה. הרבי הוסיף ואמר לי להכניס ליחידותי במהלך החדש.

ביחידות הראשונה דבר עמי הרבי תחלה אודות ענגיני האישיים, ולאחר מכן הגשתי לרבי את התמונות מה'ציון' של אביו. הרבי בחר את התמונות בעיון רב אחת לאחת, תוך שמוש בזכוכית מגדלת, קרא את הכתוב שעל גבי המצבה, בחר את הקברים הסמוכים ושאל מספר שאלות ופרטים שרק על חלקם ידעתי להשיב.

השלטונות), ואף לא את שם העיר בה כהן ברבנות. על המצבה נכתב בפשטות: "פ' נ' ונגנו הרב הגאון רבי לוי יצחק בהרב ר' ברוך שניאור שנפטר כ' לחדש מנחם אב שנת תש"ד לפ"ק. ת.נ.צ.ב.ה.".

תשל"ב – שפויץ הציון

בשנת תשל"ב התרחש שלב נוסף בשפויץ הציון, עליו מספר ר' מרדכי מנשה שני גורליק מנחלת הר חב"ד:

משפחתנו שהתנה מעבר למסד הברזל גם אחרי שרב אנ"ש שני יצאו משם. אבא - הר' מנחם מענדל - כתב לרבי באמצעות קרוב משפחה שהתגורר בקראון היטס, ושאל מה לעשות כדי לקבל אשור יציאה מרוסיה. הרבי נטל תמונה [=של הרבי] ובקש שילכו עם התמונה ל'ציון' אביו באלמא אטא ויבקשו רחמים.

כשנסענו לאלמא אטא בקשנו והתפללנו, ומכיון שהיתה ברשותנו מצלמה צלמנו

יום אחד לאחר השלמת בצווע המשימה של החלפת המצבה קבל אבי אשור לעזוב את רוסייה! – או אז הבנו דברי הרבי 'צריכים אותו עדין ברוסייה'.

בשנת תשמ"ט נבנה לראשונה ה'אהל' – מבנה סביב הציון:

שבת קדש ט"ז מנחם אב תשמ"ח, שבת בחמו, ב'בית חיינו' 770. אלפי חסידים השתתפו בהתעודות ושמעו את הרבי מדבר אודות יום ההלואה של אביו הגדול, הרה"ק רבי לוי יצחק שניאורסאהן, ומסירות נפשו למען היהדות ברוסייה. הרבי השמיע בטוויים נפלאים באותה התעודות, ובתוך הדברים אמר כי "לאחר יציאת כ"ק מו"ח אדמו"ר ממדינה ההיא - נשאר הוא נכדס היחידי של אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי והצ"צ, המנהיג במדינה ההיא, ולכן פנו אליו גם בענייני הדרכה וכו' וכו'".

במקביל לדבורים על מנהיגותו, נשמעו גם בטוויים כואבים על הגלות הקשה בה

הרבי הודה לי על ההשתדלות בענין ה'אהל', ואחר כך מסר לי שורה של הוראות קדלהלן:

- א. להחליף את המצבה. ב. גדל המצבה
- החדשה כקודמתה. ג. לא לשנות הצפח.
- ד. כתוב האותיות באופן נאה. ה. האות "ן" שבתבת הגאון תהיה מארכת מכפי שהיתה. ו. להשמיט את המילה שאינה מובנת כלל ("תנוח") ז. לא לחזק את המצבה עם ברגים (כפי שנעשה בקודמת) ח. המצבה תעשה על ידי יהודי שומר תורה ומצוות, שומר שבת. ט. להשאיר את ה"מגן דוד". י. כל הנזכר לעיל יעשה באופן הטוב ביותר, שלא יחסכו בכספים, וכל ההוצאות על חשבונני, שהרי זוהי חובתי האשית בתור בן.

בסוף היחידות הרבי שוב הודה לנו על הטפול והטרחה בקשר למצבת אביו, וברכנו בברכות שונות.

לאחר היחידות, העליתי את הדברים על הכתב ושגרת לי רוסייה את ההוראות.

ליד הציין לפני הקמת האהל

הסוכבגטית - לא רצו להכניס לתוך לע הארי. חרגו מהם חסידי חב"ד אשר נשלחו על ידי הרבי בשליחויות חשאיות ללבות את הגחלת היהודית, וחרפו נפשם כדי להפיץ המציגות ולעורר ללבות. בין אלו הבוודים, היו הרב דוד נחשון, וידידו כנפשו ר' אבי טאוב, אשר הסתובבו ברחבי ברית המועצות בשליחות חשאית מהרבי: להקים אהלים על ציוני רבותינו נשיאנו הקדושים ברחבי רוסיה ואוקראינה, כולל קבר אביו רבי לוי יצחק באלמא-אטא.

השנים נסעו לרוסיה כאנשי עסקים הסוחרים ביהלומים במסגרת עסקי היהלומים של אבי טאוב.

חדשים ארפים עשו שם בשליחות המיוחדת, בין יתר השליחויות לחזוק היהדות שם.

על הארועים אשר קדמו להתועדות קודש ט"ז אב ה'תשמ"ח מספר הרב דוד נחשון:

שהה רבי לוי יצחק. "אבי נלקח לגלות ומקום מנוחתו כבוד בגלות" התבטא הרבי בכאב.

עבור החסידים הנוכחים בהתועדות, היה המשפט חלק מפיספס במאורים אודות גלותו של רבי לוי יצחק, אולם עבור הרב דוד נחשון, מנכ"ל נידות חב"ד וצבאות השם באה"ק, ולהבחל"ח ידיד נפשו ומקורבו ר' אבי טאוב, אמר כאן הרבי משפט תמציתי ומצמרר אשר בטא יותר מכל את תחושתם אך כשבוע קדם לכן, כאשר בקרו במקום מנוחתו של רבי לוי יצחק באלמא-אטא, ובמלים אלו ממש השתמש הרב נחשון בכתבת הדו"ח לרבי לפני שבת. אכן, למרות 44 השנים אשר חלפו מאז הסתלקותו, נמצא אביו של הרבי בגלות במלא מובן המילה.

באותן שנים מסד הברזל היה עדין מוגף עדין, אלה אשר היו בפנים - רצו לצאת. ואלה אשר זכו להיות מחוץ לרוסיה

בְּנִסְעֵי הַרְבִּיעִית לְרוֹסְיָה עִם יְדִי ר' אָבִי טָאוֹב הִגְעָנוּ לְאֶלְמָא אַטָּא. הִגְעָנוּ לְעִיר בְּשָׁעוֹת הַצְהָרִים הַמְאַחְרוֹת שֶׁל יוֹם רֵאשׁוֹן ג' מִנְחָם אָב, וְהִתְחַלְנוּ בְּחַפְזִים אַחַר מְקוֹם בּוֹ נוֹכַל לְטַבֵּל בְּטָרָם נִגַּשׁ לְצִיּוֹנוֹ שֶׁל רַבִּי לױ יִצְחָק. לְאַחַר הַטְּבִילָה, יִצְאָנו לְכוּן בֵּית הַקְּבָרוֹת יַחַד עִם יְדִי הַת' נַחוּם תְּמָרִין, אֲשֶׁר לױה אוֹתָנוּ, סִיעַ לָנוּ וְשָׁמַשׁ עֲבוּרָנוּ כַּמְתַּרְגְּמָן (כִּיּוֹם פּוֹעֵל בְּשִׁלְחוֹת הַרְבִּי בְּזִשׁוּמִיר שְׁבִאוּקְרָאִינָה).

תְּחוּשָׁתָנוּ בְּהִגְעָנוּ לְפֶתַח בֵּית הַקְּבָרוֹת אִינָה נִתְּנָה לְתֹאוֹר, לְרַגֵּעַ חֲשַׁבְנוּ שְׁמָא נִפְלָה כָּאֵן טַעוֹת. מְדַבֵּר בְּבֵית קְבָרוֹת גְּדוֹל מְאֹד שֶׁל גּוֹיִים, וּמְכַל צַד וּפְנֵה נִבְטִים צְלָמִים וְכֹל מְרַעֵין בִּישׁוֹן. בֵּין הַמַּצְבּוֹת נְטוּעִים צְצִים, וְעַל הַמַּצְבּוֹת תְּמוֹנוֹת שֶׁל מֵתִים אוֹ פְּסֻלִים שְׁלָהֶם, עֲגַמַת הַנֶּפֶשׁ הֵיְתָה רַבָּה.

הַשָּׁעָה הֵיְתָה מְאַחְרָת, הַשָּׁמֶשׁ שָׁקְעָה אַט אַט, וּבְבֵית הַקְּבָרוֹת הִחֲלוּ חַיֵּי הַלַּיְלָה - הַחֲבוּרוֹת הַחֲבוּרוֹת שֶׁל שְׁפוּרִים וְאֲנָשֵׁי הָעוֹלָם הִתְחַתְּוּ קוֹבְעִים בְּלִילוֹת אֶת מִשְׁכָּנָם בְּבֵית

הַקְּבָרוֹת. בֵּין יְצוּרִים אֵלֶּה צְעָדְנוּ שָׁעָה אַרְבָּה עַד אֲשֶׁר מְצָאנוּ אֶת מְקוֹם מְנוּחָתוֹ שֶׁל רַבִּי לױ יִצְחָק. צָמוּד לְצִיּוֹנוֹ טְמוּנִים כַּמָּה יְהוּדִים, אוּלָם בְּסֶדֶךְ הַכֹּל, חֲלָקָה קְטַנָּה מְאֹד בְּתוֹךְ יָם שֶׁל קַבְרֵי גּוֹיִים. אַחַר כֵּךְ נוֹדַע לָנוּ כִּי פֶּאֶשֶׁר קָבְרוּ אֶת רַבִּי לױ יִצְחָק, קָנוּ כַּמָּה חֲלָקוֹת-קַבֵּר נוֹסְפוֹת סְבִיבוֹ וְכָךְ נִצְרָה חֲלָקָה יְהוּדִית קְטַנָּה.

עָמְדָנוּ מוֹל צִיּוֹנוֹ שֶׁל רַבִּי לױ יִצְחָק, עִם תְּחוּשָׁה קָשָׁה מְאֹד. מְטָרִים סְפוּרִים הִפְרִידוּ בֵּינוּ לְבֵין הַקְּבָרִים הַגּוֹיִים, וְהַהֲרַגְשָׁה הֵיְתָה אִימָה.

הַשָּׁמַיִם הִחְשִׁיכוּ מְרַגֵּעַ לְרַגֵּעַ, וּמִהֲרָנוּ לְמַדֵּד אֶת הַמְּקוֹם, לְפַחֹת מְדִידָה שְׁטַחִית, לְמַעַן נוֹכַל לְתַכְנֵן אֶת בְּנֵית הָאֵהֶל סְבִיב הַמַּצְבָּה. מְאֹד מְהֵר הִבְנוּ כִּי יֵהִי קָשָׁה מְאֹד לְתַחֵם אֶת הַמַּצְבָּה בְּאֵהֶל, כְּאֲשֶׁר הַקְּבָרִים הַאֲחֵרִים סְמוּכִים מְאֹד. מִבֵּית הַקְּבָרוֹת יִצְאָנו שְׁבוּרִים לְחֻלוּטִין. בְּאוֹתוֹ שְׁבוּעַ הִגְעָנוּ לְבֵית חֵינּוּ, וּמְסָרְנוּ לְרַבִּי אֶת הַרְשָׁמִים הַקְּשִׁים

הַעֲבוּדוֹת נִמְשְׁכוּ לְתוֹךְ הַלַּיְלָה

כְּדֵי לְהַקִּים אֶהֱל חוֹצֵץ בֵּין קִבְרֵי הַגּוֹיִים
לְמָקוֹם מְנוּחָתוֹ.

לְאַחֲרֵי שֶׁבַת קֹדֶשׁ, שְׁלַחְנוּ אֶת הַת' בְּרוּךְ
קוֹלֵנְדֵסְקִי לְבַחֵן אֶת הַשֵּׁטַח וְלַעֲרֹךְ מְדִידוֹת
אוֹלֵי נוֹכַל בְּכָל אִפְסֵן לְהַקִּים אֶהֱל, וּבְהַמְשִׁיךְ
לְכַךְ שְׁלַחְנוּ אֶת הַת' נַחוּם תְּמַרִין לַעֲרֹךְ
מְדִידוֹת מְדִיקוֹת יוֹתֵר, וְכֹאשֶׁר קִבְּלָנוּ מִמֶּנּוּ
שֶׁרְטוּט שֶׁל הַמָּקוֹם, הִכְנוּ תְּכָנִית לְאֶהֱל.

בְּהֵתָאֵם לְהוֹרָאָה כְּלִלִית אוֹתָהּ קִבְּלָנוּ
מִהֶרֶבִי בְתַחֲלַת הַשְּׁלִיחוֹת לְגַבֵּי הַקְּמַת
אֶהֱלֵי הַק', גִּבְשָׁנוּ אֶת הַתְּכָנִית עִם הֶרֶבְנִים
וְזִקְנֵי אֲנ"ש בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ (הָאֲסִיפּוֹת בְּנוֹשָׂא
הָאֶהֱלִים הָיוּ בְכֹפֶר חֶב"ד בְּבֵיתוֹ שֶׁל הַמְּרָא
דְּאֶתְרָא הֶרֶב מְרַדְכֵי שְׁמוּאֵל אֲשַׁכְנְזִי. וּבֵין
זִקְנֵי אֲנ"ש הָיוּ הַרְה"ח ר' מַעֲנַדֵּל פּוּטְעֶרְפּאָס,
ר' בְּעָרֵל רִקְמוֹן, ר' מוֹטֵל קוֹזְלִינְעֶר. וְר'
נַחוּם גּוֹרְלִיק) בְּמַקְבִּיל הַכְּסָנוּ אֶת הַתְּכָנִית

מִמָּקוֹם מְנוּחָתוֹ שֶׁל רַבֵּי לױ יִצְחָק, בְּמִסְגֵּרַת
הַדְּיוֹט"ח הַמְדִיק עַל הַנְּסִינְיָה.

נִקַּל לְהִבִּין, כִּי כֹאשֶׁר שְׁמַעוּ אֶת הֶרֶבִי
מְדַבֵּר בְּכֹאֵב עַל הַמְצָאוֹת אָבִיו בְּגִלוֹת,
לְמִרְוֵת הַשָּׁנִים הָרַבּוֹת - הֶרְגִּישׁוּ וְהִבִּינוּ
יּוֹתֵר מְאֻחָרִים...

יֵשׁ לְצִיָּן כִּי בְמַהֲלַךְ הַהֲתוֹעָדוֹת הוֹרָה לָהֶם
הֶרֶבִי לומר לְחַיִּים עַל כּוֹס מְלֶאָה.

מִמְשִׁיךְ הֶרֶב נַחֲשׂוֹן וּמְתָאָר אֶת מַהֲלַךְ
הַדְּבָרִים:

כְּאֹמֹר הִיָּה נִרְאָה בְּהַשְׁקָפָה רֵאשׁוֹנָה כִּי
בְעַקְבוֹת הַצְּפִיפּוֹת וְהַסְּמִיכוֹת לְקִבְרֵי לִידוֹ,
אֵין אֶפְשָׁרוֹת לְהַקִּים אֶהֱל, אֶךְ לְמִשְׁמַע דְּבָרֵי
הֶרֶבִי עַל כֵּךְ בְּהֲתוֹעָדוֹת בְּכֹאֵב וּבְצָעֵר כִּה
רַב לְפִי הַמְצָב עָלָיו דְּיוֹחֲתִי, גְּמֻלָּה בְּלִפְי
בְּאוֹתוֹ רָגַע הַהַחֲלָטָה לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הָאֶפְשָׁר

בְּעֻצּוֹמוֹ שֶׁל בְּנֵית הָאֶהֱל

בינתיים אמרתי סליחות

כך מצאנו את עצמנו באחת השבתות של חודש אלול תשמ"ט, בלנינגרד. התכנית הייתה לצאת מיד לאחר השבת בטיסה לאלמא אטא הנמצאת בקאזחסטאן הרחוקה, כדי לבנות אהל, אשר יבדיל את מקום מנוחתו ולהקים מצבה חדשה. מסבות שונות היינו מגבלים בזמן עד ליום שלישי בערב, והיו לנו יומים וחצי בלבד להספיק הכל מתחלה עד הסוף. הערכנו כי יהיה קשה להספיק הכל בזמן זה קצר, אבל אפשרי.

הגענו במוצאי שבת לשדה התעופה בלנינגרד, ולפתע הודיעו כי המטוס יאחר במספר שעות. תוך כדי המתנה, דחו את הטיסה כמה פעמים, ורק למחרת, יום ראשון אחר הצהרים, יצא המטוס לדרך. באלמא אטא נחתנו ביום ראשון בערב; תכניותינו השתבשו. נשארו לנו פחות מיומים עבודה, והיינו לחוצים מאד בזמן.

בנוסף התעוררו בעיות ותקלות שונות, עליהם אספר בהמשך. ראינו במחשש איך

הראשונה לרבי. הרבי נהג לא להתערב בפרטי בנית האהלים, אבל חשבנו כי אולי הפעם, כאשר מדבר באביו, נקבל הוראות מפרשות. אבל לא מחשבותיו מחשבותינו, והרבי לא העיר מאומה.

בעקבות שיחת הרבי בשבת נחמו תשמ"ח אודות מעמדו המיוחד של אביו לאחר יציאת אדמו"ר הרי"צ מרוסיה, החלטנו כי נסח המצבה יהיה כנסח המצבה של כל רבותינו גשיאינו והרבנים החליטו להשמיט את התא'ר 'אדמו"ר'. בחדש מנחם אב תשמ"ט הכנסנו לרבי את הגסח הסופי, יחד עם התכנית לבנית האהל, אך כאמור לא התקבלו הערות מהרבי.

בנסיעתנו השביעית לרוסיה, בבחינת "כל השביעין חביבין", התאפשר לנו לנסע שוב לאלמא אטא. בתי עסק של תכשירים ויהלומים היו שכיחים לקצ"ב, לכן הסברנו כי הנסיעות שלנו מחוץ למוסקבה, הנם במסגרת בקורי קברי אבות, לקבר של סבא שלנו.

השטן מנסה לעכב בעדנו מלבצע את שליחותו של הרבי.

בהגיענו לאלמא אטא חפשנו את מנהל בית הקברות. כמה ימים קודם לכן שלחנו לשם אהד מאנשינו להפגש אתו, והוא הסכים, תמורת תשלום הגון, לסדר עבורנו רשיונות מתאימים להקמת אהל ומצבה. כעת התברר כי הוא לא בבית וכי ישוב רק למחרת אחר הצהריים. הזמן הקצר לא אפשר לנו לחכות לו ונאלצנו בעצמנו להשיג אשורים ורשיונות מתאימים, כי בלעדיהם אין טעם לבנות - השלטונות יהרסו הכל! ברוב יאושנו, חשבנו לדחות את הקמת האהל לפעם אחרת - שהרי שהזמן המקצב 'התבזבז' על המתנות ואשורים...

החלום המפלא

באותו לילה הלכתי לישון ציף ומדכדך. בחלומי ראיתי את עצמי עומד בבית מדרשו של הרבי מלך המשיח בניו יורק. לאחר התפלה, כאשר הרבי הלך לתדרו, הוא הסתובב לאחור, פנה לעברי ועודדני

בחזקה בידו שלוש פצמים, בעודו מבטט אלי במבט מיחד ולאחר מכן המשיך בדרכו. ראינו בכך אות משמים, לא להתיאש, ואם נרצה נוכל לבנות את האהל. הלילה כבר כמעט הסתיים, ואנו יצאנו לדרך בנוסיון להשיג רשיונות.

באשמרת הבקר נפגשנו עם המנהל הראשי על כל בתי הקברות של קאזחסטאן, קצין בדרגה בכירה. ספרנו לו כי באנו להקים אהל על קברו של "סבא", ודאגנו לשחד אותו בסכום כסף גדול. הוא הסכים לתכנית אך אמר כי יש בעיה להשיג מלט, בלוקים ושאר חמרי בנין והוא מקנה להשיגם בתוך עשרה ימים עד שבועיים. אמרנו לו שהאהל תיב להיות בנוי עד מחר בערב, לכל המאחר. הוא צחק והסביר עד כמה בקשתנו בלתי אפשרית כלל. בסופו של דבר הבטחנו לו להכפיל את הסכום אם הכל יהיה מוכן עד מחר בלילה. ואכן, "הכסף יצגה את הכל" - הוא הסכים.

התחלנו לשרטט על גיר באותיות עבריות את נסח המצבה, והוא הלך לגייס

חריטת האותיות על פי התרשים

הרה"ח אבי טאוב ע"ה ליד המצבה החדשה

שם מכינים מצבות, כדי להכין את המצבה הדרושה, מצבה גדולה ויפה, פיאָה לצדיק.

המדידות המתאימות נעשו בנרצות, את הזכות להכנת המצבה ותרשים האותיות בקש לקבל ה' ברוד קולונסקי והוא עשה זאת במסירות גדולה ובצורה יוצאת מן הכלל.

החל שרטוט וחישוב האבן. הפועל ישב עם אומל חד ודפק עליו בפטיש מחד, אות אחר אות. בינתיים עמדתי בצד ואמרתי 'סליחות' של סוף חודש אלול. אך גוי נשאר גוי, ומחמת אי ידיעתו את האותיות העבריות הוא טעה. היה צריך להשיג שיש חדש ולהתחיל הכל מהתחלה. נכנסנו ללחץ נורא. השעון 'רץ' והרגשנו כי עשרים וארבע השעות העומדות לרשותנו 'בורחות' לנו.

שוב חזרנו לבית הקברות להשגיח על העבודה. הפועלים התקדמו יפה, וכבר

עשרות פועלים. גם אנחנו יצאנו מיד למקום הקבר. כאמור, בית הקברות היה גדול ושומם; נערים גויים - פרחחים - הסתובבו במקום וחללו את הקברים. שוב תקפה אותי תחושה אימה, גם במותו אין לצדיק מנוחה! המצב הנורא הזק בנו את ההרגשה כי חייבים להקים אהל, מהר ככל האפשר.

כאמור, כאשר מדדנו את השטח, היה נראה כי כמעט אין רוח בין קברו של רבי לוי יצחק לקבר הסמוך ביותר. לאחר מדידות חוזרות ונשונות, הצלחנו לשרטט בקלשי מקום עבור הקיר מבלי לפגוע, חלילה, בקברים הסמוכים. בהחלט גם גלוי, כי בדרך הטבע לא היה שיד לבנות שם קיר, מחמת הצפיפות.

הפועלים עקרו את גדרות הברזל הישנות והתחילו בחפירת היסודות. מחמת קצר הזמן הלכנו במקביל לבית החרשת הסמוך,

המצבה מיעה עם הטרקטור

סימו לבנות כמה שורות לבנים. בין כה וכה הערב ירד, אך איש לא חשב להפסיק ולו לרגע. נסינו למשוך ככל חשמל מבית הקרשת הסמוך, אבל מפאת גדלו של בית הקברות לא הצלחנו למשוך את החוט עד לקבר עצמו. באין ברירה הביא אחד הפועלים זרדים והדליק מדורה גדולה כדי להאיר את השטח, והפועלים המשיכו בעבודתם. היה קר, הפועלים (וגם אנחנו) צינפים ורעבים, לא היה מתי לאכל כל היום, אך איש לא חשב כלל להפסיק את העבודה, פשוט מחקר זמן.

הממנה הראשי על בתי הקברות הגיע מדי כמה שעות, כדי לבדוק עד כמה הפועלים אכן מתקדמים, למען לא יפסיד חלילה את סכום הכסף הגדול המבטח לו. בצעומה של העבודה הלכתי לבית מלון והתקשרתי משם למשרדי בידות חב"ד בישראל, ובקשתי מהם לצלל למזכירות של הרבי לדווח לו על התקדמות העבודה (מסבות מבנות לא רצינו להתקשר ישירות מרוסיה לארצות הברית). בכלל, ראינו על כל צעד ושעל נסים גלויים.

כאשר האהל עמד בשלבי סיום אחרונים, הביא טרקטור כבד את המצבה המוכנה, מצבה גדולה ויפה. אחרי לילה ארוך של עבודה עמלו הפועלים קשות להרים את השיש הענק ולהצמידו אל הקירות החדשים. על המצבה החדשה הקפדנו לכתב גם את שם משפחתו של רבי לוי יצחק: 'שניאורסאהן'. כידוע, במשך 45 שנים היתה סכנה להזכיר את השם 'שניאורסאהן', כי השלטונות נהלו מאבק מר ונקשה עם אנשי המשפחה אשר נחשבו בעיניהם למורדים בשלטון.

גם לאחר הקמת המצבה החדשה - השארנו את המצבה הישנה כפי שהיא, מפאת חשיבותה, את החדשה קבענו בכתל

האהל, מול המצבה הישנה. כיום עומדות שתי המצבות על תלן בבנין האהל.

עשרים וארבע שעות עבדו הפועלים בצריפות עד יום שלישי אחר הצהריים. האהל הוקם על תלו. הגיע מסגר להקיין את השער, תלינו מנעול חדש כדי לשמר על קדשת המקום. ואז קרה דבר מעגני: עשרות רבות של יהודים תושבי אלמא אטא והכפרים מסביב הגיעו למקום. השמועה על הקמת האהל כף הסתבר עשתה לה כנפיים, וצשרות רבות נהרו למקום לחזות בפלא הגדול.

בשיחתנו עמם ספרו רבים כי הם מקפידים לבוא לכאן לפחות מדי שבוע או חדש, עוד ספרו על קדשת המקום ועל נסים גלויים אשר נעשו להם ולבני משפחותיהם במשך השנים - כאשר עלו על הציון ובקשו מהצדיק להעביר עליהם רחמים בשמי מרום.

תש"ג - יחידות הסטורית בעת מסירת מפתח האוהל לרבי

התפלה הגיש לרבי את מה שהבאנו, אולם הרבי סרב לקבל את הדברים מידי, ואמר: אם הם עדין כאן, יבואו לכאן, ובעצמם ימסרו.

בעודנו עומדים בגן עדן התחתון, בשמע זמזום בדלת חדרו של הרבי - אות למזכיר, והוא פתח את הדלת ואמר לרבי כי עוד רגע יביאו את מה שהרבי בקש. לאחר כמה שניות הגיע משהו עם לעקאח והמזכיר הכניס את הלעקאח לתוך החדר.

אחר כך אמר לנו המזכיר להפגס לחדרו של הרבי, ולמסור את הדברים. ההודעה נחתה עלינו כרעם ביום בהיר, כניסת יחידים אל הרבי ליחידות פסקה לפני שנים. לא צפינו לזכות כה גדולה.

בחיל ורעדה נכנסנו לגן עדן העליון. הרבי, עטוף בטלית ללא תפלין עמד על יד החלון, והתקדם לעברנו מאחורי המטה הנצבת באמצע החדר, ועליה ערמת ספרים.

הרבי המתין ליציאת המזכיר מהחדר, ואז הנחתי על המטה את הדיו"ח הכולל בתוכו את מסמכי האשורים הרשמיים מירשות בתי הקברות המקומיים, להקמת האהל והמצבה עם השם שביאורסאהו! וכן את המשקה והכתבים.

את המפתח הראשון של האוהל שעל הציון, שמרנו עבור הרבי. ולאחר ראש השנה במוסקבה, נסענו 770.

ביום ו' תשרי תש"ג, יום פטירת הרבנית הצדקנית מרת חנה - אשת רבי לוי יצחק - לפני התפלה, הכנסנו למזכיר הרב יהודה ליב גרונר ע"ה את הדיו"ח והמפתח, יחד עם ספרים וכתבים אותם הוצאנו מרוסיה, וכן בקבוק משקה מההתנדויות שם, בהן אכלו יהודי רוסיה ברכות לרבי.

באותו יום, ירד הרבי לתפלה בשעה מאחרת מאד, כמעט עשרים לאחת עשרה. היתה לנו טיסה בשעות הצהריים, לכן מהרנו מאד, ומיד לאחר תפלת שחרית, עצמנו בצד המצלמת, כנהוג, לקבל את ברפת הרבי לנסיעה טובה לארץ ישראל.

לאחר ברפת הרבי, רצנו לחדרנו, כדי לארגן את המזודות, על מנת להספיק את הטיסה לארץ ישראל. לפתע קבלנו טלפון בהול מהתמים הנביא שפערלין - הרב גרונר מחפש אותנו דחוף אמר, הבהרנו לו כי אנחנו בדרך לטיסה, אבל הוא דחה את דברנו ואמר כי עלינו להגיע מיד למזכירות.

הגענו ל770 ופגשנו אותו בגן עדן התחתון. התברר כי מיד לאחר

אחר כך נתן לי אבי את המפתח, ומסרתי אותו לידי הרבי, ואמרתי כי זה המפתח של הציון הקדוש באלמא אטא. הרבי החזיק היטב את המפתח, הביט לרגע על מחזיק המפתח, שם רשמתי על פתק כי זהו מפתח האהל של כ"ק הרה"ק רבי לוי יצחק אביו של הרבי שליט"א באלמא אטא, הרבי קרא את הנכתב ושאל: וואס איז דאס? [=מה זה?]

אמרתי באידיש: דאס איז דער שליסל פון דער אהל אין אלמא אטא [=זה המפתח של האהל באלמא אטא].

אחר כך הרבי הרים מעט את ידו והסתכל כלפי מעלה ואמר ברגש רב ובקול חנוק קצת (מתרגם מיידיש): דאס איז דער שליסל פון דער אהל? [=זה המפתח של האהל? ...]

- אחר כך הרבי דבר על הדוחו"ת אותם קבל מאתנו ועל מה שעשינו שם, ברוך אותנו ואלה מלותיו הקדושות על פי זכרוננו: אשרי חלקם, גדול זכותם, ורב שכרם, אויף צו מעורר זין די אידן פון רוסלאנד און צו טאן מיט זי, און צו טאן מיט די אהלים פון רביים און צדיקים און קדושים, מזאל נישט דארפן אנקומען צו דעם, זאל זין הקיצו ורגנו שכני עפר [=שעוררו את יהודי רוסיה ופעלו אתם, התעסקו באהלים של רביים צדיקים וקדושים. ושלא נצטרך להגיע לכך - פי יהיה 'הקיצו ורגנו שוכני עפר']. אזוי וי איר פארט, וועל איך אייד געבן לעקח און אויף צדקה צו געבן אין ארץ הקדש. [ומאחר ואתם נוסעים, אתן לכם לעקח וצדקה כדי לתת בארץ הקדש].

הבנו כי הסתימה היחידות, צעדנו לאחורנו ויצאנו מחדרו הקדוש, "קדש הקדשים", מרגשים עד מאד מהמעמד הנדיר והשממי.

באותו ערב, כאשר היינו במטוס בדרכנו לארצנו הקדושה, דבר הרבי באריכות על פעלותיה של אמו הרבנית חנה בעזרתה לבעלה, ובתוך הדברים הרחיב מאד בספור אודות אביו בהזכירו אותו כמה וכמה פעמים, בצורה יוצאת דופן, בתאר "הרב שניאורסאהן!"

וראה זה פלא, הדברים המיוחדים נאמרו בהמשך ליחידות הנדירה מאותו בקר בו נתקבל המפתח של האהל אשר נבנה לראשונה, ובדיוק לאחר הקמת המצבה החדשה, בה נכתב לראשונה על אביו, אחרי 45 שנה, באשור השלטונות, כמספר לצל, שם המשפחה "שניאורסאהן".

בהיותנו במטוס, מתוך התרגשות גדולה מה"יחידות" הנדירה בבקר, התעצנו בינינו וספרתי לאבי ע"ה את ההרגש שלי הוא, אכן זכות גדולה ופלה בחלקנו כאשר הרבי קרא לנו ליחידות בחדרו הק', אך זכות גדולה ועצומה יותר היא בכך שהרבי אפשר לנו לשלם את הוצאות המצבה והקמת האהל ובכך בטא את הקרוב הפנימי העצום והכי גדול אלינו, כי בדרך כלל הרבי שלם את מלא ההוצאות על כל פרט בענינים כגון אלה, במיוחד כאשר מדבר בכבוד אביו! (אולי כי השגנו את הרשיונות לבצוע השליחות על ידי ההצהרה שאנו נכדים של הסבא...). אבי ע"ה, "חי עם הרגש" זה כל השנים.

ראוי לציין: כאמור כתבנו על המצבה את המילים "כבוד קדשת", והנה, מאז, התוסף גם במאמרי ובשיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א המגהים התאר המקדש "כבוד קדשת" ביחס לאביו..

עשרות רבני חב"ד חותמים על פסק דין

באסרו חג השבועות, "חג המצות" ה'תנשא, התאספו כמו תמיד הרבנים אשר הגיעו לבית חינו. ובאספה נכתב ונחתם פסק דין, אשר על פי דברי הרמב"ם בהלכות מלכים, הרבי הוא "בחקת משיח":

חב"ד אשר נכחו ב'770. הרבנים הכניסו את הפסק הרבי, ולא היתה תגובה.

נזכרתי בדברים אותם כתבתי לרבי בקשר לאהלים של רבותינו נשיאנו ברוסיה, כי נקרא את פסק הדין על אהלי רבותינו נשיאנו ברוסיה, ונבקש ונתחנן מהם לפעל בשמים לזרוז הפעל ממש' של הנאמר בפסק הדין.

העלתי את הרעיון לפני הרב מארלאו. הרב מארלאו דבר על כך עם הרב

על החתום באו עשרות רבנים ממשותפי האסיפה. למעשה היה לנו פסק מכל רבני

קוראים את הפסק דין על האהל באלמא אטא

בכניסה לאהל בשליחות הסודית לקריאת פסק דין

מארלאו מכתב מהרבנים עם כתב המנוי להיכל קדושו של הרבי. לאחר תפלת מנחה הכנסתי גם אני מכתב לרבי, עם העתק מכתב המנוי.

החלטנו לא להתעבב אפלו רגע אחד, ולצאת מיד ביום ראשון י"ג סיון. באותו יום עברנו בחלקת הדולרים וכאשר הרבי ראה אותנו, פנה לאבי טאוב - הוא עבר ראשון, באומרו "בון וויאזי [בצ'רפתית: נסיעה טובה], מאצ' הצ'לחה [באנגלית: הצ'לחה רבה], בשורות טובות".

לי הרבי אמר "ברכה והצ'לחה, דאס איז פאר די נסיעה [= זה עבוד הנסיעה]". אנחנו בכלל לא הזכרנו את ענין הנסיעה, והרבי ביזמתו פנה אלינו. לאחר מכן בקשתי מהרבי ברכה לזכות לפעל את הענין למטה מעשרה טפחים, והרבי ענה

ירוסלבסקי, ושניהם אמרו כי אבי ואני המתאימים ביותר לשליחות זו, כי אנחנו עוסקים רבות בעניני משיח, וגם התעסקנו בעבר בכניית האהלים של רבותינו נשיאינו. הרב מארלאו נסח את "כתב המנוי", ואמר כי כדאי להחתיים גם את ועד הרבנים הכללי. הוא צלצל לרב הקסיד ר' שניאור זלמן גורארי, והוא הסכים לחתם, אבל הוא לא היה אז אב בית הדין (אב בית הדין שם היה מתחלף כל כמה חדשים) לכן בקש שגדבר עם חברי בית הדין האחרים. דברנו אתם, והם הסמיכו את הרב גורארי לחתם על כתב המנוי בשם בית הדין.

שליחות השאית

הרבנים הורו בשלב זה של השליחות לשמור על חשאיות, עוד באותו יום - ערב שבת קדש פרשת נשא - הכניס הרב

פסק-דין

היה עברו יום חמישי בשבוע חמשה עשר יום אחר שבת ראש השנה שנת תשס"ח
וביום זה הופיעו שני אנשים בלבוש אזרחי ובידיהם נשאו כלי נשק והתחילו לירות
באנשי המושב. הירי נמשך כעשר דקות והרגו שני אנשים ופצעו אחדים. הרוצחים
היו בני תש"ח ושמו הרב משה שניידמן, מנהל המושב, ורעייתו, מרת מרים.
הרוצחים נמלטו ונעדרו מאזור המושב. הרב שניידמן נפצע בראשו ורגליו
ובתוך זמן קצר נפטר. הרב שניידמן נהרג ביום שבת ראש השנה שנת תשס"ח.

הרב שניידמן היה איש דת ופיוס. הוא היה מורה דתי ופיוס. הוא היה מורה דתי
ועם זאת היה גם איש עולם. הוא היה מורה דתי ועם זאת היה גם איש עולם.
הוא היה מורה דתי ועם זאת היה גם איש עולם. הוא היה מורה דתי ועם זאת היה גם איש עולם.

היה ברור לנו כי הרב שניידמן היה איש דת ופיוס. הוא היה מורה דתי
ועם זאת היה גם איש עולם. הוא היה מורה דתי ועם זאת היה גם איש עולם.

במהלך שנותיו הרבות שהיה מורה דתי ופיוס, הוא היה מורה דתי ועם זאת היה גם איש עולם.
הוא היה מורה דתי ועם זאת היה גם איש עולם. הוא היה מורה דתי ועם זאת היה גם איש עולם.

היה ברור לנו כי הרב שניידמן היה איש דת ופיוס. הוא היה מורה דתי
ועם זאת היה גם איש עולם. הוא היה מורה דתי ועם זאת היה גם איש עולם.

הרבנים את הפסק דין בתוך האהל באלמא אטא

פסק הדין שהקרא באהל רבותינו נשיאנו

רבנותינו נשיאנו. סיום הנסיצה - המקום
האחרון היה אלמא אטא - האהל של רבי
לוי יצחק, אביו של הרבי.

קול חזק ואמן, בשורות טובות, הצלחה
רבה". מאותו רגע, היה ברור לנו כי אנו
בשליחות הרבי.

הצלחנו להשיג פרטיסים לטיסה לאלמא
אטא וצלינו למטוס. אך החלו גלגלי המטוס
לנוע, עצרו אותנו, כי מטוס אחר עף
מהמסלול, שדה התעופה ברוסטוב השבת,
אין יוצא ואין בא...

מניעות ועוכבים, וברכה מהרבי

בהגיענו למוסקבה, קבלנו צידוד: תשובה
מהרבי על מכתב אותו כתבנו בקשר
לנסיצה, התשובה יצאה ביום בו הכנסנו
את המכתב - בערב שבת: "אזכיר על הציון
לבשורות טובות והענני וכו'".

הורידו את כלם מהמטוס, ואנחנו התחלנו
בהתרוצצויות של ברוורים לראות מה אפשר
לעשות. מאד רצינו לצאת לכוון אלמא אטא
עוד באותו לילה, לפני לכתנו לישן, כי
באלמא אטא לא היה מקנה, ואנחנו רצינו
להגיע לאהל בעודנו בטירה מהמקנה
ברוסטוב, בו טבלנו בבקר.

הדגשת הרבי על הצלחת העניין, כמו גם
המניעות והעוכבים הרבים בהם נתקלנו,
חזקה בנו את ההרגשה כי מדבר בענין
גורלי ודחוף ואסור להתמהמה עם בצועו.
החלטנו לפעל בדיחיפות. למוסקבה הגענו
בשעות אחר הצהרים של יום שני י"ד סיון,
ובתחלת הלילה החלטנו לצאת לאהלים של

לבסוף מצאנו מטוס היוצא לאלמא אטא,
אבל הפקידה במסוף לא הסכימה להעלות

בליל בנית האהל עם האחראי מטעם השלטונות. באמצע הת' נחום תמרין

מבצע תפלין כדת וכדין. אִמְרָנוּ כְּמוֹכֵן
'לְחַיִּים', קִצָּת מְזוֹנוֹת, וּבְקִצּוֹר הַתְּנוּעָדוֹת.

הַטִּיסָה עֲצָמָה הֵיְתָה לְמוֹסְקָבָה, שֶׁם עָלִינוּ
עַל הַמְטוֹס לְאַלְמָא אֲטָא. עַל הַמְטוֹס הָיוּ
מֵאוֹת נוֹסְעִים, בֵּינֵיהֶם יְהוּדִים רַבִּים, גַּם
אַתֶּם עָרְכְנוּ מְבַצֵּעַ תְּפִלִּין. לְאַלְמָא אֲטָא
הִגְעָנוּ בְּלִילָה בֵּין שְׁנֵי לְשִׁלְשֵׁי בִשְׁעָה 3
לְפָנוֹת בְּקָר. לְאוֹר פָּנֵס עָרְכְנוּ אֶת סֵדֶר
הַתְּפִלוֹת, וְקָרְאנוּ עַל הַצִּיּוֹן שֶׁל רַבִּי לֵוִי
יִצְחָק כִּי בָנוּ בְּכוֹרוֹ "הוּא הוּא גּוֹאֵל אַחֲרוֹן...
יְתַגְּלֶה... כְּמִלְךְ הַמְּשִׁיחַ וְתִתְגַּלֶּה מְלְכוּתוֹ
בְּעוֹלָם כָּלוּ".

(נרשם מפי הרב נחשון, ונערכת בשבועון בית משיח גלילות
472,751 'העבודות שמאחורי הפסק' תש"מ, עמוד)

אוֹתָנוּ לְטִיסָה. בְּלִית בְּרָרָה פְּנִינוּ לְאַחַד
הַסְּפֵלִים, וְתִמְרוֹת תְּשׁוּלִים הוּא הַסְּכִים
לְהַעֲלוֹת אוֹתָנוּ לְטִיסָה. הוּא הוֹצִיא אוֹתָנוּ
מִבֵּית הַנְּתִיבוֹת אֶל מְסֻלּוֹל הַהִמְרָאָה דְרָךְ
הַמְטוֹעַ עָלֵינוּ מְסִיעִים אֶת הַמְּזוּדוֹת... הִגְעָנוּ
לְמְטוֹס עַל הַעֲגָלָה הַסּוֹחֶבֶת אֶת הַמְּזוּדוֹת,
וְהַסְּבֵל דָּאָג לְפִתְחָן אֶת דַּלֵּת הַמְטוֹס וְלִהְכַנֵּס
אוֹתָנוּ פְּנִימָה. הַבְּעִיָּה הֵיְתָה, שְׁלֹא הָיָה מְקוֹם
פְּנוּי בְּמְטוֹס. בְּתַחֲלָה דְחַפוּ אוֹתָנוּ לְתוֹךְ
חֲדָרוֹן קֶטָן (תָּא אַרְנוֹת) בְּסוֹף הַמְטוֹס, אֲבָל
כְּמָה גְרוּשִׁים לְגוֹרְמִים הַמְתַּאֲמִים בְּמְטוֹס
פָּתְרוּ אֶת הַבְּעִיָּה וְהִצְלַחְנוּ לְסֵדֶר גַּם מְקוֹם
יְשִׁיבָה...

לְפָנוֹת בְּקָר, הִגִּיעַ הַטִּיסָה, וְהִסְתַּבֵּר כִּי
"הוּא מְשַׁלְּבֵנוּ". הִרְמָנוּ לוֹ אֶת הַשְּׂרוּוֹל וְעִשִּׂינוּ

